

HISTORIE ROTTERDAMSE DEELGEMEENTEN

Deel 13

Uitleiding

Zevenenzestig jaar bestrijkt de historie van de binnengemeentelijke decentralisatie in Rotterdam. Van 1947 tot en met 2014. Ruim zestig jaar hiervan staat in het teken van een zoektocht met telkens nieuwe oplossingen voor verbetering van de dienstverlening aan de bewoners van Rotterdam en het bestuur van de stad. Met ups en downs, dat wel. Maar in een relatief kort tijdsbestek is het voorbij. Zestien maanden ligt er tussen het wetsvoorstel en het besluit van de Tweede Kamer om de deelgemeenten af te schaffen.

In vogelvlucht:

- 1947 Verordening op de Wijkraden in de gemeente Rotterdam
- 1992 deelgemeenten onder artikel 87 opgenomen in de Gemeentewet
- 1995/1998 Perikelen Stadsprovincie
- 2000/2009 Diverse pogingen om het Rotterdamse bestel en het Rotterdams bestuur te verbeteren
- 2011 Minister Donner maakt bekend dat hij van de Rotterdamse deelgemeenten af wil
- 28 juni 2012 stemt de Tweede Kamer in met het voorstel om de deelgemeenten af te schaffen.
- Wet van 7 februari 2013 tot wijziging van de Gemeentewet en enige andere wetten in verband met het afschaffen van de bevoegdheid van gemeentebesturen om deelgemeenten in te stellen
- 19 maart 2014 Gemeenteraadsverkiezingen en het einde van het deelgemeentenbestel.

Tot ver in het eerste decennium van de eenentwintigste eeuw werd de binnengemeentelijke decentralisatie in Rotterdam gekenmerkt door groei, discussies over van alles en nog wat, en voorzichtig optimisme in een telkens verdere verbetering van het Rotterdamse Stadsbestuur.

Voorbeelden hiervan zijn de studiereizen die bestuurders en ambtenaren van deelgemeenten en gemeentebestuur maakten naar New York, Glasgow en Berlijn om samen te kijken naar voorbeelden van hoe het anders kan.

In 2000 presenteren de deelgemeentenvoorzitters het boekje “Verbetering Rotterdams Bestuur”, waarin het oplossen van problemen en invullen van de wensen van Rotterdammers centraal staat.

In 2002 organiseren de deelgemeenten de “Dag van de wijkeconomie” om samen met bedrijfsleven en gemeentebestuur impulsen te geven aan het midden- en kleinbedrijf in de wijken.

In ditzelfde jaar presenteren de deelgemeentenvoorzitters de notitie “Rotterdam besturen in partnerschap” om te benadrukken dat de stad Rotterdam geen behoefte heeft aan discussies over bevoegdheden en domeinen, maar juist aan een bestuurlijk partnerschap tussen college en deelgemeenten.

In 2004 produceren de deelgemeenten de deelgemeentelijke visie “De waarde van het Rotterdams lokaal bestuur.” Als handreiking aan het gemeentebestuur dat vóór 1 april 2005 met een visie zou komen op een resultaatgerichte en burgernabije gemeentelijke overheid.

In 2005 anticiperen de deelgemeentenbestuurders op de komst van de WMO (Wet Maatschappelijke Ondersteuning) met hun notitie “Rotterdam sociaal beleid als uitdaging.” Een uitdaging die met de huidige decentralisaties van rijk naar gemeenten nog altijd actueel is.

In 2006 volgt “Gekanteld”, als afronding van de bestuursperiode 2002 – 2006.

In 2007 presenteert Leefbaar Rotterdam zijn visie op het Rotterdamse Deelgemeentebestel onder de titel “De Rotterdamse Gordiaanse knoop”. Van het begin af aan is duidelijk dat Leefbaar Rotterdam niet enthousiast is over het deelgemeentenbestel. De partij trekt in deze notities conclusies over het functioneren van de deelgemeenten en stelt de Rotterdamse politiek voor om hier conclusies aan te verbinden. De notitie is tevens een reactie op de stedelijke nota “Plan van aanpak verbetering organisatie Rotterdam, de wijken, de deelgemeenten en de stad.”

Behalve werkbezoeken in het buitenland, richten de deelgemeentenvoorzitters ook hun blik richting de andere grote stad in Nederland met een bestel van bestuurlijke decentralisatie: Amsterdam. De Commissie Verbetering Bestuur Amsterdam brengt in 2009 een rapport uit onder de titel: “De stad is een schouwtoneel, elk speelt zijn rol en krijgt zijn deel.”

In 2009 komt het gemeentebestuur met zijn inzet voor de discussie over het verbeteren van het Rotterdamse bestuursmodel onder de titel “We kunnen zoveel beter.” De conclusie van wat het gemeentebestuur nodig acht: “Beter samenwerken – Meer slagkracht – Heldere rolverdeling”. Dit ligt in het verlengde van wat de deelgemeenten al vanaf 2000 voorstellen.

In hetzelfde jaar presenteren de deelgemeenten nog de Notitie Vrijwilligersbeleid.

Kortom, in de eerste tien jaar van de nieuwe eeuw is er geen sprake van afschaffing van de deelgemeenten. Behalve de SP en Leefbaar Rotterdam richt de Rotterdamse politiek zich vooral op verbetering van het bestel om de Rotterdammers beter van dienst te kunnen zijn. Zoals het kort na de Tweede Wereldoorlog ook was bedoeld.

Op 23 maart 2011 maakt minister Donner bekend dat hij af wil van de Rotterdamse deelgemeenten. Het Rotterdamse college denkt er dan nog anders over. Volgens wethouder Kriens biedt het wetsvoorstel van minister Donner voldoende ruimte om de deelgemeenten onder een andere naam te behouden. Wethouder Kriens liet weten dat Rotterdam zich geen zorgen maakt over het plan van de minister: “In het wetsvoorstel wordt de naam 'deelgemeente' geschrapt, maar er blijft genoeg ruimte voor bestuurlijke varianten. Onder een andere naam is het in theorie zelfs mogelijk om verkiezingen op lokaal niveau te blijven houden.”

In 2012 stemt de Tweede Kamer in met het voorstel om de deelgemeenten af te schaffen. Dit ondanks een negatief advies van de VNG van januari 2012: “Het kabinet moet met de handen afblijven van deelgemeenten in Rotterdam. Dat schrijft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten VNG in een stevige brief aan minister Spies van binnenlandse zaken. De organisatie vindt dat de kwaliteit van het lokale bestuur achteruit gaat als de deelgemeenteraden worden opgeheven. Het kabinet gaat daarmee buiten haar boekje, stelt de VNG. De gemeenten zijn autonoom en mogen dus zelf uitmaken of ze deelraden hebben of niet.”

Op 30 januari 2013 bekrachtigt ook de Eerste Kamer het wetsvoorstel en is het einde van de Rotterdamse deelgemeenten per 19 maart 2014 een feit.

De vraag rijst waarom het tij vrij plotseling keerde in bestuurlijk Nederland. Kunnen de grote steden het nu plotseling wel af met een centrale Gemeenteraad, die bijvoorbeeld in Rotterdam vanaf de

Coolsingel een enorm uitgebreid gebied met meer dan 650.000 bewoners bestiert dat tevens de economische motor van Nederland moet zijn?

Is het een platte bezuinigingsoperatie geweest waarin de “quick wins” en het “laaghangend fruit” prevaleerden boven historisch besef?

Welke rol speelden ex-Burgemeesters als Peper en Opstelten? Met name de laatste botste nogal eens met de, in zijn ogen, hindermacht van de deelgemeenten.

Zijn we weer terug in 1947 toen we de term participatie nog niet hadden uitgevonden, maar die wel de grondslag vormde voor de start met een decentrale bestuursvorm? Of zijn we zelfs verder teruggevallen? In 1947 was ten minste duidelijk waar de Wijkraden wel en niet voor stonden. Is dit na 19 maart 2014 ook het geval met de Gebiedscommissies?

Kortom er resten nog heel wat vragen.

Wellicht is er een rol weggelegd voor het Gemeente Archief van Rotterdam om een vervolg te geven aan een indrukwekkende reeks van historische uitgaven over Rotterdam. Dit keer in de vorm van een complete beschrijving van de bestuurlijke historie van de deze stad na de Tweede Wereldoorlog. Want ook in bestuurlijk opzicht markeerde die periode een breuklijn in de historie van onze mooie stad.

Leg deze historische beschrijving van de bestuurlijke ontwikkeling naast de geografische, demografische en sociale ontwikkeling van afgelopen zeventig jaar en zowel historici als geïnteresseerde Rotterdammers krijgen weer een stuk meer inzicht in waarom Rotterdam is wat het nu is.

Ten slotte mag niet onvermeld blijven dat dit tevens recht zou doen aan de grote inspanningen van zeer veel Rotterdammers die zich met ziel en zaligheid hebben ingezet als leden van de wijk- en deelgemeenteraden tussen 1947 en 2014.